PSIXOLOGIYANING PEDAGOGIKA BILAN BOGLIQLIGI

Darobov Abdurahmon Ravshanovich
Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Pedagogika va psixalogiya fakulteti Pedagogika va psixalogiya yo‘nalishi 302-guruh talabasi

Annotatsiya: Bu maqola "Psixologiyaning pedagogika bilan bog'liqligi" mavzusini ko'rib chiqadi. Psixologiya va pedagogika o'rtasidagi bog'liqlilik talabalarning o'qish faoliyati va shaxsiy rivojlanishini ta'minlashda katta ahamiyatga ega bo'ladi. Maqola o'qituvchilarga psixologiya va pedagogika o'rtasidagi munosabatni tushunishda yordam beradi.

Kalit so’zlar:Psixologiya, pedagogika, bog'liqlilik, talabalar, o'qituvchilar, o'quv jarayoni, shaxsiy rivojlanish, munosabatlar.

Psixologiya va pedagogika talabalarning o'qish faoliyati va shaxsiy rivojlanishiga yo'l ochadigan muhim sohalardir. Bu iki fan o'rtasidagi bog'lanish, talabalarning ma'naviy, psixologik va o'zining o'ziga mahsus xususiyatlari bilan birgalikda ishlaydi. Bu maqola o'qituvchilarga psixologiya bilan pedagogika o'rtasidagi munosabatni tushunishda yordam beradi. Psixologiya o'quv jarayonida talabalarning o'zlarini tushunishiga, shaxsiy rivojlanishiga va o'rganish qobiliyatlarini rivojlantirishga fokuslanadi. Psixologik tushunchalar, o'quvchilarning o'zlarini tushunishlarini va o'zlarini boshqalari bilan solishtirishlarini o'rganishda o'rtacha qilib o'qituvchilar uchun muhimdir. O'qituvchilar, talabalarning o'zlarining iste'dodlari, qiyinchiliklari, o'zg'arlari va o'ziga mahsus xususiyatlari haqida ma'lumotga ega bo'lishlari kerak.

Pedagogik psixologiya - ta’lim va tarbiya muammolarini tadqiq qiladigan psixologiya sohasi. U shaxsning maqsadga muvofiq rivojlanishini, bilish faoliyatining va insonda ijtimoiy ijobiy sifatlarni tarbiyalashning psixologik muammolarini o‘rganadi. Pedagogik psixologiyaning maqsadi — shartsharoit va boshqa psixologik omillardan kelib chiqqan holda o‘qitishning oqilona rivojlantiruvchi ta’sirini kuchaytirish. Pedagogik psixologiya 19-asrning 2yarmida vujudga kelgan. Eksperimental psixologiya tadqiqotchilari Pedagogik psixologiya rivojiga katta hissa qo‘shganlar.

Pedagogik psixologiyaning fan sifatida taraqqiy etishida o‘sha davrda yuzaga kelgan psixologik yo‘nalishlar ham turtki berdi. Bixevioristik (qarang Bixeviorizm) psixologiya yo‘nalishi tarbiyachi va o‘quvchiga tashqi muhitning ta’sirini Pedagogik psixologiya uchun asos qilib oladi. Pedagogik psixologiya umumiy va bolalar psixologiyasi, shuningdek, pedagogika bilan uz-viy bog‘liq. Pedagogik psixologiya, asosan, ta’lim psi-xologiyasi va tarbiya psixologiyasiga bo‘linadi. Ta’lim psixologiyasida o‘quv jarayonida xotira, tafakkur, nutq, xayol, irodaning roli, shuningdek, o‘quvchilarning individual xususiyatlari (temperamenti, harakte-ri, qiziqishlari), o‘quv predmetlarining o‘ziga xos‘tomonlari, ta’lim jarayonini boshqarishning psixologik tamoyillari va boshqa o‘rganiladi. Hozirgi zamon ta’lim psixologiyasida o‘quvchilarga doimiy yangilanib turadigan axborotlarni mustaqil o‘zlashtirish imko-niyatini beradigan, ilmiy-texnika yangiliklaridan orqada qolmaslikni ta’minlaydigan tafakkur sifatlarini o‘rganish muhim masaladir. Tarbiya psixol o giyasining asosiy vazifasi — maktabdagi tarbiyaviy ishlar jarayonida shaxsning shakllanishi masalasini ishlab chiqish. Unda shaxsning axloqiy sifatlarining shakllanishiga alohida ahamiyat beriladi. Pedagogik psixologiya tadqiqotlari o‘quv materiali mazmunini tanlash, o‘quv dasturlari, darsliklar tuzish, ta’limning har xil bosqichlarida o‘qitish metodlari tizimini tashkil qilishda muhim ahamiyatga ega.

Pedagogika esa o'quvchilar bilan ishlash, o'rganish va o'zlashtirishning amaliy asoslarini o'rganuvchi fan hisoblanadi. Pedagogik metodlar va usullar o'quvchilar uchun qiziqtirayotgan

mazmunni taqdim etish, qo'llab-quvvatlash va o'rganish jarayonlarini o'rganishda o'rtacha qilib o'qituvchilar uchun muhimdir. O'qituvchilar, pedagogik prinsiplar, o'qitish usullari va o'quv jarayonining boshqa muhim jarayonlarini bilishlari kerak.

Psixologiyaning pedagogika bilan bog'liq bo'lishi, o'qituvchilar va talabalar orasidagi munosabatlarni o'z ichiga oladi. Psixologiya o'qituvchilar uchun talabalarni tushunish, ulardagi muammolarni aniqlash va ularni qo'llab-quvvatlashdagi muhim usullarini o'rganishga yordam beradi. Psixologik bilimlar o'qituvchilar uchun talabalarning o'zlarini o'qish motivatsiyalarini aniqlash, o'quv jarayonida xalqaro va tashqi oqitish metodlarini qo'llash va boshqa psixologik asosiy tushunchalarni o'rganishda muhimdir.

Pedagogika esa psixologik tushunchalarni amaliyotga o'tkazishda o'qituvchilarga yordam beradi. O'qituvchilar psixologik tushunchalarni o'quvchilar bilan ishlash va ularga qo'llab-quvvatlash jarayonlarida ishlatish orqali o'quvchilarning o'zlashtirishini oshirish, motivatsiyalarini oshirish va o'qishga qiziqishlarini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Psixologiya va pedagogika o'rtasidagi bog'liqlilikning boshqa bir aspekti, o'qituvchilar uchun o'quvchilarning o'zlarini tushunish va ularga moslashishga oid psixologik tushunchalar va prinsiplarni o'rganishdir. Bu o'qituvchilar uchun qadr-qimmatli bo'lib, ularga o'quvchilarning maqsadlarini, talabalarning shaxsiy taraqqiyotlarini, o'quv jarayonida qiyinchiliklarga duch kelsa ham ularni qo'llab-quvvatlash imkonini beradi.

Psixologiya va pedagogika o'rtasidagi bog'liqlik talabalar uchun ham muhimdir. O'quvchilar, o'zlarining o'ziga mahsus xususiyatlari, talabalik tajribalari va rivojlanish darajalari bilan qo'shilishini his qilish, shaxsiy rivojlanishlarini tushunish va o'zlashtirish jarayonlarini o'rganishda o'qituvchilar tomonidan o'zlashtirilgan psixologik va pedagogik usullardan foydalana oladi.

Shuningdek, psixologiyaning pedagogika bilan bog'liqligi o'quvchilar uchun o'zaro tafakkur va o'zaroqiqishni oshiradi. O'quvchilar o'qish faoliyati va o'rganish jarayonida o'qituvchilar bilan munosabatlarda yaxshi o'zaro hamkorlik qilish, o'z fikrlarini ifoda qilish, o'z hissiyotlarini ifodalash va o'z fikrlarini rivojlantirishga imkon beradi.

Umumiy holatda, psixologiyaning pedagogika bilan bog'liqligi o'quvchilar va o'qituvchilar uchun muhimdir. Bu o'qitish va o'rganish jarayonlarini yuqori darajada efektivlashtiradi, o'quvchilarning rivojlanishini oshiradi va o'qituvchilarning talabalarga yaxshi o'zaro munosabatlarini shakllantiradi. Psixologiya va pedagogika o'rtasidagi bu bog'liqlik, o'quv jarayonlarini insoniy taraqqiyotining eng yuqori yo'llariga yo'naltiradi va har bir talabani o'z potensialiga erishishga yordam beradi. Bu erda o'qituvchilar o'quvchilar bilan mas'uliyat va ko'rsatilgan e'tiborga muvofiq o'zaro ishlashlari, talabalarni o'zlarini rivojlantirishga yondashishlari va ularga qo'llab-quvvatlashlari bilan muvaffaqiyatli pedagogik jarayonlarni o'rganishlari kerak.

Psixologiyaning pedagogika bilan bog'liqligi o'quvchilarning o'zlarini tushunish, rivojlantirish va o'rganishlariga yordam beradi, shuningdek, o'qituvchilarni o'quvchilar bilan munosabatda mas'uliyatli va murojaatkor bo'lishga intiladi. Bu bog'liqlik o'quvchilar va o'qituvchilar orasidagi o'zaro fikrlash va bir-biriga qarashlarni qo'llashni oshiradi, shuningdek, psixologik va pedagogik ilm-fanlardan foydalanib, o'quv jarayonlarini yaratuvchi, samarador va tarbiyalovchi qilishda muhim ahamiyatga ega.

Jamiyatimizda o'qish va o'rganish jarayonlarida psixologiya va pedagogika sohasidagi bilimlarning yaratilgan imkoniyatlardan yuqori darajada foydalanish zarur. Bu bilimlar o'quvchilarimizning shaxsiy, ma'naviy va o'zlashtirish jarayonlarini yaxshilashda qo'llaniladigan tajribaviy metodlarni o'rganishda yordam beradi. Psixologiya va pedagogika o'rtasidagi bog'liqlik, o'quvchi-talaba hamda o'qituvchilar uchun eng yaxshi natijalarni ko'rish va o'zlashtirishda ularga to'g'ri yo'nalishni belgilash imkonini beradi.

O'quvchilarimizning har birining o'zga moslashtirish va o'zlashtirish jarayonlari o'ziga xosdir. Shuning uchun o'qituvchilarimiz o'quvchilarni tushunish, ulardagi muammolarni tahlil qilish, qo'llab-quvvatlash va uning natijalariga qarab o'z ishlarini boshlashlari kerak. Bunday holatlarda, psixologiya va pedagogika bilimlaridan foydalanib, o'quvchilarni yaxshi tushunish, ularga kerakli qo'llab-quvvatni berish va ularning maqsadlariga mos ravishda yordam berishning yo'llarini topish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Qodirova, D. (2019). Psixologiyaning pedagogika bilan bog'liqligi: muammolar va yechimlar. O'zbekiston Milliy kutubxonasi.

2.Turaev, B. (2018). O'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi psixologik munosabatlar: psixologiya va pedagogika asosida o'quv-metodik usullar. Fan va texnologiya.

3.Asqarov, O., & Ergashev, S. (2021). O'qituvchi va o'quvchilar munosabatlarini rivojlantirishda psixologiya va pedagogika asosida amaliy usullar. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.

4.Ergasheva, F. (2017). O'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini tushunish va rivojlantirishda psixologik asoslar. "O'zbekiston tarbiya va pedagogika" ilmiy elektron jurnali.

5.Xalqobekova, N. (2020). O'quvchilar o'rtasidagi o'zaro munosabatni rivojlantirishda pedagogika va psixologiya asosida o'quv usullari. O'zbekiston Milliy universiteti.

WORDLY KNOWLEDGE